

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
NILSE WAHLA
přednesené dne 17. ledna 2019¹

Věc C-706/17

Achema AB
Orlen Lietuva AB
AB „Lifosa“
proti
Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija (VKEKK)
vedlejší účastníci řízení:
Lietuvos Respublikos energetikos ministerija,
UAB, „BALTPOOL“

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Lietuvos vyriausybės administracinis teismas (Nejvyšší správní soud Litvy)]

„Státní podpory – Pojem ‚státní prostředky‘ – Selektivita – Ovlivnění obchodu – Narušení hospodářské soutěže – Služby obecného hospodářského zájmu v odvětví elektroenergetiky – Kritéria Altmark“

1. Svými otázkami se Lietuvos vyriausybės administracinis teismas (Nejvyšší správní soud Litvy) v podstatě táže, zda je na některé aspekty litevského režimu poskytování služeb veřejného zájmu (dále jen „SVZ“) v odvětví elektroenergetiky a jeho mechanismu financování (dále jen „režim SVZ“) nutno nahlížet jako na aspekty zakládající státní podporu ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU.

2. Projednávaná věc poskytuje Soudnímu dvoru příležitost upřesnit jeho judikaturu, zejména pokud jde o pojem „státní prostředky“ a kritéria zakotvená v judikatuře odvíjející se od rozsudku Soudního dvora ze dne 24. července 2003 ve věci Altmark Trans a Regierungspräsidium Magdeburg (dále jen „Altmark“)².

I. Právní rámec

A. Litevské právo

3. Podle předkládajícího soudu jsou relevantní ustanovení vnitrostátního práva zakotvena v následujících právních předpisech, ve znění platném v rozhodné době: Elektros energijos įstatymas č. VIII 1881 (litevský zákon o elektřině č. VIII 1881) ze dne 20. července 2000; Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo č. XI 1375 (litevský zákon o energii z obnovitelných zdrojů č. XI 1375) ze dne 12. května 2011; Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos integracijos į Europos elektros energetikos sistemas įstatymas č. XI 2052 (litevský zákon o integraci elektroenergetické soustavy do evropských elektroenergetických soustav č. XI 2052) ze dne 12. června

1 – Původní jazyk: angličtina.

2 – C-280/00, EU:C:2003:415.

2012; Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 2, 11, 13, 14, 16, 20, 21 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas č. XII 169 (litevský zákon, kterým se provádí zákon měnící a doplňující články 2, 11, 13, 14, 16, 20 a 21 zákona o energii z obnovitelných zdrojů č. XII 169) ze dne 17. ledna 2013; a právní předpisy provádějící tyto zákony, včetně Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo č. 916 dėl viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo (usnesení vlády č. 916 o schválení postupu při poskytování služeb veřejného zájmu v odvětví elektroenergetiky) ze dne 18. července 2012; a Vyriausybės Nutarimas č. 1157 „Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje lėšų administravimo tvarkos aprašas“ (usnesení vlády č. 1157 upravující postup pro správu finančních prostředků na služby veřejného zájmu v odvětví elektroenergetiky) ze dne 19. září 2012 (dále jen „dotčené vnitrostátní právní předpisy“).

4. Ustanovení těchto právních předpisů, v rozsahu relevantním pro řízení v projednávané věci, budou shrnuta v bodech 12 až 15 níže.

II. Skutkový stav, řízení a předběžné otázky

5. Žalobkyně v původním řízení – společnosti Achema AB, Orlen Lietuva AB a AB „Lifosa“ (dále jen „Achema a další“) – jsou společnosti zapsané a činné v Litevské republice, které mimo jiné provozují zařízení kombinované výroby tepla a elektřiny. Elektřina vyrobená v těchto zařízeních je spotřebovávána pro jejich vlastní energetickou potřebu nebo dodávána jiným podnikům. Tyto společnosti rovněž nakupují elektřinu od nezávislých dodavatelů působících v Litvě.

6. V souladu s příslušnými vnitrostátními právními předpisy byly společnosti Achema a další, jako kterýkoli jiný spotřebitel elektřiny, povinny platit určitou částku za SVZ, které jim byly poskytovány v roce 2014.

7. Společnosti Achema a další podaly žaloby k Vilniaus apygardos administracinis teismas (Regionální správní soud ve Vilniusu, Litva), kterými se domáhaly zrušení bodů 1.2 až 1.4, 1.7, 2 a 3 rozhodnutí Národní komise pro kontrolu energie a cen v Litvě (dále jen „NKKEC“) ze dne 11. října 2013 (ve znění rozhodnutí č. O3-704 ze dne 22. listopadu 2013) (dále jen „napadené rozhodnutí“). V napadeném rozhodnutí NKKEC určila celkovou výši peněžních částek náležejících elektroenergetickým podnikům poskytujícím SVZ (dále jen „poskytovatelé SVZ“) za rok 2014 (bod 1) a cenu SVZ pro litevské (konečné) spotřebitele elektřiny, včetně žalobkyň (body 2 a 3).

8. Rozsudkem ze dne 9. února 2016 zmíněný soud žaloby podané společnostmi Achema a další zamítl jako nedůvodné.

9. Společnosti Achema a další podaly proti uvedenému rozsudku odvolání k Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Nejvyšší správní soud Litvy). Tento soud, který měl pochybnosti o správném výkladu příslušných ustanovení unijního práva, se rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„Má být legislativní rámec pro [režim SVZ] – stanovený [dotčenými vnitrostátními právními předpisy] – vše ve znění platném v roce 2014, nebo jeho část, považován za státní podporu (režim státní podpory) pro účely čl. 107 odst. 1 [SFEU], včetně následujících otázek:

- má být za okolností, jako jsou okolnosti v projednávané věci, čl. 107 odst. 1 SFEU vykládán v tom smyslu, že finanční prostředky SVZ mají či nemají být považovány za státní prostředky?
- má být čl. 107 odst. 1 SFEU vykládán v tom smyslu, že případ, kdy je provozovatelům elektrizačních soustav (podnikům) uložena povinnost kupovat elektřinu od výrobců elektřiny za pevnou cenu (sazbu) a/nebo vyrovnávat elektřinu a ztráty utrpěné provozovateli elektrizačních

soustav z důvodu této povinnosti jsou nahrazeny z finančních prostředků, které mohou pocházet ze státních prostředků, nemá být považován za podporu poskytovanou výrobcům elektřiny ze státních prostředků?

- má být čl. 107 odst. 1 SFEU vykládán v tom smyslu, že za okolností, jako jsou okolnosti v projednávané věci, má či nemá být následující podpora považována za selektivní a/nebo schopnou ovlivnit obchod mezi členskými státy: podpora poskytnutá podniku, který provádí projekt strategické důležitosti, jako je NordBalt; podpora poskytnutá podnikům, které jsou pověřeny zajištěním bezpečnosti dodávek elektrické energie po stanovenou dobu; podpora pro náhradu ztrát odrážejících tržní podmínky a skutečně utrpěných osobami, jako jsou dotčení developeři solárních fotovoltaických elektráren, z důvodu, že stát odmítl plnit závazky, které přijal (z důvodu vnitrostátních regulativních změn); podpora poskytnutá podnikům (provozovatelům elektrizačních soustav) s cílem nahradit skutečné ztráty utrpěné splněním povinnosti kupovat elektřinu za pevnou cenu od výrobců elektřiny poskytujících SVZ a tuto elektřinu vyrovnávat?
- má být čl. 107 odst. 1 SFEU použitý ve spojení s čl. 106 odst. 2 SFEU vykládán v tom smyslu, že za okolností, jako jsou okolnosti v projednávané věci, má či nemá být dotčený režim SVZ (nebo jeho část) považován za splňující kritéria stanovená v bodech 88 až 93 rozsudku Soudního dvora [ve věci Altmark]?
- má být čl. 107 odst. 1 SFEU vykládán v tom smyslu, že za okolností, jako jsou okolnosti v projednávané věci, má či nemá být režim SVZ (nebo jeho část) považován za režim, který narušuje nebo může narušit hospodářskou soutěž?“

10. Písemná vyjádření v probíhajícím řízení byla předložena společností Achema, Baltpool, litevskou vládou a Komisí. Tyto subjekty přednesly rovněž ústní vyjádření na jednání konaném dne 6. listopadu 2018.

III. Analýza

11. Než se začnu věnovat analýze konkrétních problémů vzniklých v rámci tohoto řízení, bude podle mne užitečné stručně nastínit klíčové aspekty litevského režimu pro SVZ v odvětví elektroenergetiky, jak byly vysvětleny předkládajícím soudem, a následně uvést několik úvodních poznámek.

A. Litevský režim SVZ

12. Podle předkládajícího soudu jsou SVZ v zásadě služby nebo činnosti, které jsou poskytovány, resp. prováděny ve veřejném zájmu, v souladu s dotčenými vnitrostátními právními předpisy. Během období rozhodného pro předmětné řízení zahrnovaly SVZ mimo jiné: výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů energie a její vyrovnávání; výrobu elektřiny v režimu kogenerace v zařízeních kombinované výroby tepla a elektřiny, kdy taková zařízení dodávají teplo do soustav dálkového vytápění a úspory primární energie jsou takové, že kombinovanou výrobu tepla a elektřiny je možné považovat za efektivní; výrobu elektřiny ve stanovených zařízeních, kde je výroba elektřiny nezbytná pro zajištění bezpečnosti dodávek elektřiny; provádění strategických projektů v odvětví elektroenergetiky týkajících se zlepšování energetické bezpečnosti prostřednictvím montáže propojovacích vedení s elektrizačními soustavami dalších států a/nebo propojování elektrizačních soustav Litevské republiky s elektrizačními soustavami jiných členských států [například projekt „Vnitřní systém elektrizačního propojení mezi Litvou a Švédskem“ (známý též jako „NordBalt“)]; a rozvoj projektů solárních fotovoltaických elektráren.

13. Příslušné litevské veřejnoprávní orgány každoročně, v souladu s právem stanovenými postupy, určí poskytovatele SVZ, definují rozsah SVZ a stanoví podmínky vyplácení vyrovnání náležejícího za poskytované SVZ a jeho výši. Všichni spotřebitelé elektřiny platí cenu SVZ, a to ve výši, kterou určí NKKEC na základě množství elektrické energie skutečně spotřebované pro jejich vlastní potřebu. Cena SVZ je buď obsažena v ceně nakoupené elektrické energie, nebo placena zvlášť provozovatelům elektrizačních soustav.

14. Litevští provozovatelé elektrizačních soustav převádějí tyto peněžní prostředky vybírané od spotřebitelů elektřiny (dále jen „peněžní prostředky SVZ“) správci peněžních prostředků SVZ, UAB Baltpool, což je státem kontrolovaný soukromoprávní subjekt. Baltpool následně platí poskytovatelům SVZ za jejich služby, a to v souladu s právem stanoveným postupem. Baltpool není financován ze státního rozpočtu; jeho administrativní náklady jsou placeny z těchto peněžních prostředků SVZ.

15. Peněžní prostředky SVZ nemohou být použity pro jiné účely než placení za poskytování SVZ a nejsou součástí státního rozpočtu. Dlužné částky od spotřebitelů, kteří nezaplatí cenu SVZ, jsou vymáhány v souladu s obecným postupem stanoveným pro občanskoprávní věci. Tito spotřebitelé nenesou odpovědnost dle veřejnoprávních norem.

B. Úvodní poznámky

16. Vzhledem ke shora uvedenému je potřeba nejprve zdůraznit, že rozhoduje-li Soudní dvůr v řízení o předběžné otázce, je jeho úkolem objasnit vnitrostátnímu soudu oblast působnosti relevantních unijních pravidel, aby mu umožnil správné použití těchto pravidel na skutkové okolnosti případu, který je u tohoto soudu projednáván; Soudnímu dvoru nepřísluší, aby tato pravidla použil sám, a to tím spíše, že v tomto ohledu Soudní dvůr nutně nemá k dispozici všechny potřebné údaje³. V této souvislosti je judikatura Soudního dvora ustálená v názoru, že vnitrostátní soudy jsou oprávněny vykládat a aplikovat pojem „státní podpora“, přičemž v řízeních u nich vedených je úkolem těchto vnitrostátních soudů ověřit, zda jsou splněny požadavky zakotvené v čl. 107 odst. 1 SFEU⁴.

17. Tato „dělba práce“ mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy má zcela zásadní význam. Platí to o to více v takové věci, jako je projednáváný případ: vnitrostátní právní rámec použitelný v původním řízení je poměrně složitý a zahrnuje různá opatření, která by mohla být, alespoň potenciálně, relevantní dle čl. 107 odst. 1 SFEU. V některých otázkách se navíc vnitrostátní soud Soudního dvora dotazuje na aspekty, které jsou hlavně skutkové a vysoce technické povahy, kdy v zásadě žádá Soudní dvůr o schválení své analýzy. Jak však Baltpool správně uvedl na jednání, Soudní dvůr nemá k dispozici údaje a další informace o skutkovém stavu, které jsou nutné pro potvrzení nebo vyvrácení předběžných zjištění tohoto vnitrostátního soudu. S ohledem na tyto aspekty bude tedy úkolem vnitrostátního soudu, aby vynesl konečné rozhodnutí ve věci, a to s přihlédnutím k vodítkům poskytnutým Soudním dvorem k významu a oblasti působnosti čl. 107 odst. 1 SFEU.

18. Dále může být rovněž užitečné zdůraznit, že podle ustálené judikatury klasifikace opatření jako „státní podpory“ ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU vyžaduje, aby byly splněny všechny podmínky stanovené v tomto ustanovení. Zaprvé se musí jednat o státní zásah nebo zásah ze státních prostředků. Zadruhé tento zásah musí být způsobilý ovlivnit obchod mezi členskými státy. Zatřetí musí selektivně zvýhodňovat svého příjemce. Začtvrté je třeba, aby narušoval nebo mohl narušit hospodářskou soutěž⁵.

3 – V tomto smyslu viz stanovisko generálního advokáta N. Jääskinen ve věci Vent De Colère a další, C-262/12, EU:C:2013:469, bod 24 a citovaná judikatura.

4 – V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 5. října 2006, Transalpine Ölleitung in Österreich, C-368/04, EU:C:2006:644, bod 39; a ze dne 11. listopadu 2015, Klausner Holz Niedersachsen, C-505/14, EU:C:2015:742, bod 22.

5 – Viz rozsudek ze dne 21. prosince 2016, Komise v. Hansestadt Lübeck, C-524/14 P, EU:C:2016:971, bod 40 a citovaná judikatura.

19. Po tomto upřesnění nyní přistoupím k analýze právní problematiky obsažené v položených předběžných otázkách.

C. První otázka

20. První předběžná otázka se týká první podmínky uvedené v bodě 18 výše. Touto otázkou se předkládající soud táže, zda čl. 107 odst. 1 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že za státní prostředky by měly být považovány peněžní prostředky, jako jsou například peněžní prostředky SVZ.

21. Domnívám se, že na tuto otázku je nutno dát odpověď kladnou.

22. Je nutno vycházet z ustálené judikatury, dle níž k tomu, aby zvýhodnění mohla být kvalifikována jako podpora ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU, musí být tato zvýhodnění poskytnuta přímo nebo nepřímo ze státních prostředků a současně musí být jejich poskytnutí přičitatelné státu⁶.

23. V projednávané věci je nesporné, že opatření, která údajně představují podporu, mají původ v legislativních a regulačních opatřeních přijatých litevskými orgány. Tato opatření tedy mohou být *přičítána státu*.

24. Skutečným problémem zato je, zda tato opatření zahrnují *státní prostředky* pro účely čl. 107 odst. 1 SFEU.

25. Je zřejmé, že pojem „státní prostředky“ zahrnuje veškeré finanční prostředky, které může stát použít na podporu podniků: spadají sem nejen peněžní prostředky, které přímo nebo nepřímo plynou z veřejných zdrojů, nebo příjmy, jichž se stát vzdá, ale rovněž zdroje, které byt nejsou trvale ve vlastnictví státní pokladny, zůstávají neustále pod veřejnou kontrolou⁷. Jednoduše řečeno, tyto zdroje tvoří finanční prostředky, které i když plynou od soukromých osob, jsou vybírány státem, jeho jménem nebo na základě zásahu státu a jsou dávány k dispozici příslušným vnitrostátním orgánům, jež mají pravomoc rozhodovat o jejich konečném použití.

26. To podle všeho platí i pro peněžní prostředky SVZ v kontextu litevského režimu SVZ.

27. Od okamžiku, kdy jsou vybrány od spotřebitelů elektřiny, do okamžiku, kdy jsou rozděleny mezi poskytovatele SVZ, jsou peněžní prostředky SVZ pod veřejnou kontrolou. Zejména platí, že jsou to právě orgány veřejné moci, které určují služby, jež mají být považovány za SVZ v každém daném roce, a vybírají podniky, jež se kvalifikují jako poskytovatelé SVZ. Je to rovněž veřejnoprávní orgán – NKKEC, který určuje částku, jež má být účtována spotřebitelům elektřiny za služby SVZ. Jakmile jsou peněžní prostředky SVZ vybrány provozovateli elektrizačních soustav, jsou převedeny Baltpool, tedy subjektu, který ač zřízen jako soukromoprávní společnost, je pod kontrolou státu. Baltpool spravuje přijaté peněžní prostředky a rozděluje je mezi poskytovatele SVZ podle kritérií stanovených zákonem, přičemž si ponechává část těchto peněžních prostředků ke krytí vlastních administrativních nákladů. Celý životní cyklus peněz SVZ je tak přísně regulován.

28. Situaci nastalou v tomto řízení je proto nutno odlišit od situace, kterou se Soudní dvůr zabýval v jiných případech, například ve věci PreussenElektra⁸ a ENEA⁹, které se rovněž týkaly vnitrostátních režimů podpory energie z obnovitelných zdrojů. V těchto případech Soudní dvůr rozhodl, že pouhá povinnost kupovat elektřinu za cenu, která může být vyšší než obvyklá tržní cena, uložená státem

6 – Viz rozsudek ze dne 27. června 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania, C-74/16, EU:C:2017:496, bod 74 a citovaná judikatura.

7 – Viz rozsudek ze dne 19. prosince 2013, Association Vent De Colère! a další, C-262/12, EU:C:2013:851, bod 21 a citovaná judikatura.

8 – Rozsudek ze dne 13. března 2001, PreussenElektra, C-379/98, EU:C:2001:160.

9 – Rozsudek ze dne 13. září 2017, ENEA, C-329/15, EU:C:2017:671.

soukromým podnikům nepředstavuje státní podporu ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU. V těchto případech bylo klíčovým aspektem to, že – na rozdíl od dotčeného režimu SVZ – zde neexistoval žádný mechanismus financování spravovaný státem. Nedošlo k výběru a přerozdělování peněz placených spotřebiteli elektřiny, nad nimiž by stát mohl vykonávat nějakou formu kontroly.

29. Litevský režim SVZ není srovnatelný ani s opatřeními, která Soudní dvůr zkoumal v případech *Pearle a další*¹⁰ a *Doux Élevage*¹¹.

30. V těchto případech Soudní dvůr konstatoval, že předmětná opatření nespádají do působnosti čl. 107 odst. 1 SFEU, přestože finanční příspěvky, jejichž placení bylo některým podnikům uloženo, byly stanoveny zákonem a vybírány a spravovány subjekty, jimž stát svěřil určité pravomoci. V obou případech však subjekt spravující tyto finanční prostředky sloužil pouze jako nástroj pro výběr a alokaci zdrojů určených na činnosti prováděné v obchodním zájmu právě těch podniků, které měly povinnost tyto příspěvky platit¹². Tyto povinné příspěvky tedy byly zavedeny z podnětu soukromých podniků, které rovněž rozhodovaly o jejich konečném využití. Ve věci *Pearle a další* ani ve věci *Doux Élevage* nemusely být vybrané peněžní prostředky užity v souladu s pokyny orgánů veřejné moci nebo za účelem dosažení cíle v podobě veřejného zájmu určeného těmito orgány¹³.

31. Naproti tomu podle dotčených vnitrostátních právních předpisů nelze na *Baltpool* v žádném případě nahlížet jako na „nástroj“ jednájící pod vedením subjektů, které jsou povinny dané příspěvky platit, a sledující jejich obchodní zájem. *Baltpool* totiž vybrané peněžní prostředky užívá za účelem realizace programu určeného státem. Z hospodářského hlediska nejsou osoby, jimž jsou dotované činnosti určeny, osobami totožnými se subjekty, které daná opatření podpory financují. Dochází tak k převodu zdrojů od spotřebitelů směrem k určitým podnikům, a to pod vedením státních orgánů.

32. Skutečnost, že *Baltpool* nemá při volbě způsobu užití vybraných peněžních prostředků žádnou možnost volného uvážení, nemění nic na skutečnosti, že všechna rozhodnutí v tomto ohledu činí orgány veřejné moci¹⁴. Jak je vysvětleno v bodě 27 výše, vybrané peněžní prostředky musí přísně sledovat cestu vytyčenou dotčenými vnitrostátními právními předpisy. To *de facto* dokazuje, že peněžní prostředky SVZ jsou pod kontrolou státu.

33. Stejně tak není v této souvislosti příliš relevantní skutečnost, že v případě, kdy spotřebitelé nezaplatí dlužné částky, se očekává, že *Baltpool* povede řízení před civilními soudy v souladu s běžnými postupy. Jsem přesvědčen, že to je neoddelitelně spjato se skutečností, že se litevské orgány rozhodly svěřit výběr peněžních prostředků SVZ provozovatelům elektrizačních soustav a správu těchto peněžních prostředků subjektu zřízenému dle soukromého práva. Tento aspekt, který Soudní dvůr zohlednil při určování povahy soukromoprávních sdružení mezioborových organizací ve věci *Doux Élevage*¹⁵, nemá v projednávané věci žádný význam. Není totiž pochyb o tom, že *Baltpool* je pod kontrolou státu, a pokud jde o užití peněžních prostředků SVZ, je povinen postupovat v souladu s příslušnými vnitrostátními právními předpisy, i když byl založen ve formě soukromoprávní společnosti¹⁶.

10 – Rozsudek ze dne 15. července 2004, *Pearle a další*, C-345/02, EU:C:2004:448.

11 – Rozsudek ze dne 30. května 2013, *Doux Élevage a Coopérative agricole UKL-ARREE*, C-677/11, EU:C:2013:348.

12 – Srov. stanovisko generálního advokáta M. Watheleta ve věci *Doux Élevage a Coopérative agricole UKL-ARREE*, C-677/11, EU:C:2013:58, bod 66.

13 – Viz rozsudky ze dne 15. července 2004, *Pearle a další*, C-345/02, EU:C:2004:448, bod 37; resp. ze dne 30. května 2013, *Doux Élevage a Coopérative agricole UKL-ARREE*, C-677/11, EU:C:2013:348, bod 31.

14 – V tomto směru viz rozsudek ze dne 17. července 2008, *Essent Netwerk Noord a další*, C-206/06, EU:C:2008:413, body 69 a 70. Viz též stanovisko generálního advokáta P. Mengozziho ve věci *Essent Netwerk Noord a další*, C-206/06, EU:C:2008:33, bod 109.

15 – Rozsudek ze dne 30. května 2013, *Doux Élevage a Coopérative agricole UKL-ARREE*, C-677/11, EU:C:2013:348, bod 32.

16 – Srov. stanovisko generálního advokáta N. Jääskinen ve věci *Vent De Colère a další*, C-262/12, EU:C:2013:469, bod 44.

34. Mám v podstatě za to, že litevský režim SVZ je velmi podobný francouzskému režimu v odvětví elektroenergetiky, který Soudní dvůr zkoumal ve věci *Association Vent de Colère! a další*¹⁷. V této věci Soudní dvůr rozhodl, že na mechanismus započítávání dodatečných nákladů, které byly podniky nuceny nést v důsledku povinnosti kupovat elektřinu vyráběnou ve větrných elektrárnách za sazbu vyšší, než byla tržní cena, financovaný konečným spotřebitelem, je nutno nahlížet jako na zásah státu nebo prostřednictvím státních prostředků ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU. Domnívám se, že tento závěr byl založen především na skutečnosti, že částky vybrané od spotřebitelů – ve výši určené ministrem pro energetiku – byly svěřeny *Caisse des dépôts et consignations*, veřejnoprávnímu orgánu, který při správě těchto peněžních prostředků působil jako zprostředkovatel¹⁸. Litevská vláda, ani Baltpool nebyly ostatně schopny na dotaz položený na jednání, zda existuje jakýkoli významný faktický rozdíl mezi situací posuzovanou Soudním dvorem ve věci *Association Vent de Colère! a další* a dotčenou situací v původním řízení, jakkoli smysluplně odpovědět.

35. Také rozsudek Soudního dvora ve věci *Essent Netwerk Noord a další*¹⁹ podporuje stanovisko, že peněžní prostředky SVZ představují státní prostředky podle unijních pravidel upravujících státní podporu. V daném případě – žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podané nizozemským soudem – Soudní dvůr konstatoval, že vnitrostátní právní předpisy, které ukládají povinnost platit k ceně za přenos elektřiny příplatek, jenž má být hrazen spotřebiteli, vybírán provozovateli elektrizačních soustav a převáděn na určenou společnost, která je následně odpovědná za správu a přerozdělování těchto peněžních prostředků, se týkají státních prostředků ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU.

36. Je pravda, že z čistě hospodářského hlediska se může jevit, že opatření přezkoumávaná Soudním dvorem v takových případech, jako byly *PreussenElektra* a *ENEA*²⁰, a opatření přezkoumávaná ve věcech jako *Essent Netwerk Noord a další* a *Association Vent de Colère! a další*²¹ jsou velmi podobná. Jak však vysvětlil generální advokát P. Mengozzi ve svém stanovisku ve věci *Essent Netwerk Noord a další*, tato opatření je nutno z právního hlediska klasifikovat zcela odlišně²². Článek 107 odst. 1 SFEU se sice týká pouze účinků státního opatření, je však samozřejmým faktem, že způsob, jak je opatření strukturováno a jak působí, může mít důsledky pro právní rámec, který se na toto opatření vztahuje. Může se například stát, že státní opatření nebude kvalifikováno jako podpora ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU, nicméně v závislosti na okolnostech je možné, že bude potřeba přezkoumat jeho slučitelnost se Smlouvami i ve světle jiných ustanovení unijního práva, například pravidel vnitřního trhu²³.

37. S ohledem na výše uvedené je dle mého názoru na první předběžnou otázku nutno odpovědět tak, že za takových okolností, jako jsou okolnosti v původním řízení, je potřeba čl. 107 odst. 1 SFEU vykládat v tom smyslu, že takové peněžní prostředky SVZ, jako jsou peněžní prostředky dotčené v původním řízení, musí být považovány za státní prostředky.

17 – Rozsudek ze dne 19. prosince 2013, *Association Vent De Colère! a další*, C-262/12, EU:C:2013:851.

18 – Tamtéž, body 22, 23 a 28 až 33.

19 – Rozsudek ze dne 17. července 2008, *Essent Netwerk Noord a další*, C-206/06, EU:C:2008:413.

20 – Rozsudky ze dne 13. března 2001, *PreussenElektra*, C-379/98, EU:C:2001:160; resp. ze dne 13. září 2017, *ENEA*, C-329/15, EU:C:2017:671.

21 – Rozsudky ze dne 17. července 2008, *Essent Netwerk Noord a další*, C-206/06, EU:C:2008:413; resp. ze dne 19. prosince 2013, *Association Vent De Colère! a další*, C-262/12, EU:C:2013:851.

22 – Srov. stanovisko generálního advokáta P. Mengozziho ve věci *Essent Netwerk Noord a další*, C-206/06, EU:C:2008:33, body 108 a 109.

23 – V tomto směru viz stanovisko generálního advokáta M. Watheleta ve věci *Doux Élevage a Coopérative agricole UKL-ARREE*, C-677/11, EU:C:2013:58, body 97 až 105.

D. Druhá otázka

38. Druhou otázkou se předkládající soud táže, které subjekty by měly být považovány za příjemce podpory poskytované prostřednictvím peněžních prostředků SVZ, když příslušná opatření v rámci režimu SVZ ukládají provozovatelům elektrizačních soustav povinnost nakupovat elektřinu od poskytovatelů SVZ za pevnou cenu a vyrovnávat elektřinu jimi vyrobenou. Předkládající soud chce konkrétně vědět, zda hospodářskou výhodu z peněžních prostředků SVZ získávají provozovatelé elektrizačních soustav nebo výrobci elektřiny.

39. Dle mého názoru jsou (nepřímými) beneficienty takového opatření výrobci elektřiny, nikoli provozovatelé elektrizačních soustav.

40. V kontextu opatření, které je předmětem druhé předběžné otázky, jsou totiž peněžní prostředky SVZ – dle mého názoru – určeny pouze ke kompenzaci mimořádných nákladů, které provozovatelé elektrizačních soustav případně ponесou v důsledku jim uložené povinnosti nakupovat určité množství elektřiny za pevné ceny, které mohou být vyšší než běžné tržní ceny. Ve spise není nic, co by poukazovalo na potenciální čistý zisk, jenž by provozovatelé elektrizačních soustav mohli získat z peněžních prostředků SVZ. S ohledem na vysvětlení poskytnutá na jednání litevskou vládou a Baltpool se navíc zdá, že provozovatelé elektrizačních soustav nesmí přenášet (ani jen některé) mimořádné náklady na své spotřebitele, což by bylo obnášelo riziko vyplácení nadměrného vyrovnání těmto provozovatelům²⁴.

41. Naproti tomu kompenzací mimořádných nákladů provozovatelů elektrizačních soustav, které jim vznikají v důsledku shora uvedené povinnosti nákupu, umožňují peněžní prostředky SVZ některým výrobcům energie prodávat určitá množství elektřiny za cenu vyšší, než je běžná tržní cena, resp. v každém případě prodávat větší množství. Tito výrobci energie jsou proto schopni dosáhnout vyšších příjmů, než které by měli za běžných tržních podmínek. Přestože tedy mohou být peněžní prostředky SVZ ve skutečnosti placeny jiným provozovatelům elektrizačních soustav, jsou výrobci elektřiny *nepřímými* příjemci těchto peněžních prostředků²⁵.

42. Z těchto důvodů navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na druhou předběžnou otázku v tom smyslu, že v takové situaci, jako je situace ve věci v původním řízení, kdy státní opatření vyžaduje po provozovatelích elektrizačních soustav, aby nakupovali elektřinu od výrobců elektřiny za pevnou cenu a vyrovnávali elektřinu jimi vyrobenou, s tím, že mimořádné náklady, které tyto provozovatelé nesou, budou kompenzovány příspěvky placenými konečnými spotřebiteli, je výrobce elektřiny nutno považovat za příjemce podpory pro účely čl. 107 odst. 1 SFEU.

E. Třetí a pátá otázka

43. Třetí otázkou se předkládající soud v podstatě táže, zda podpora poskytovaná prostřednictvím peněžních prostředků SVZ na určité činnosti prováděné v Litvě v odvětví elektroenergetiky splňuje kritéria selektivity a ovlivnění obchodu mezi členskými státy ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU. Pátou otázkou, kterou považuji za užitečné přezkoumat po třetí otázce, neboť na tyto dvě otázky lze odpovědět společně, se předkládající soud dotazuje, zda je potřeba čl. 107 odst. 1 SFEU vykládat v tom smyslu, že za takových okolností, jako jsou okolnosti v projednávané věci, je na režim SVZ nutno nahlížet jako na režim, který narušuje nebo může narušit hospodářskou soutěž.

24 – V tomto směru viz rozsudek ze dne 13. září 2017, ENEA, C-329/15, EU:C:2017:671, body 28 a násled.

25 – Srov. stanovisko generálního advokáta H. Saugmandsgaarda Øe ve věci ENEA, C-329/15, EU:C:2017:233, body 75, 83 a 84.

44. Opatření, která má Soudní dvůr přezkoumat z tohoto úhlu pohledu, jsou následující: i) podpora poskytnutá podniku, který provádí projekt strategické důležitosti, jako je NordBalt; ii) podpora poskytnutá podnikům, které jsou pověřeny zajištěním bezpečnosti dodávek elektrické energie po stanovenou dobu; iii) podpora určená ke kompenzaci ztrát skutečně utrpených podniky, jako jsou developři solárních fotovoltaických elektráren; a iv) podpora poskytnutá provozovatelům elektrizačních soustav s cílem nahradit skutečné ztráty, které jim vzniknou při plnění povinnosti nakupovat elektřinu za pevnou cenu od výrobců elektřiny poskytujících SVZ a tuto elektřinu vyrovnávat (dále jen „dotčená opatření“).

45. Jak je vysvětleno v bodech 16 a 17 výše, konečné rozhodnutí o těchto otázkách přísluší předkládajícímu soudu. Aby bylo možno nabídnout předkládajícímu soudu všechny potřebné aspekty výkladu použitelných ustanovení unijního práva, budu však postupovat následovně. Nejprve připomenu nejvíce relevantní judikaturu a na tomto základě se pokusím poskytnout předkládajícímu soudu konkrétnější vodítko, pokud jde o podmínky, za nichž mohou dotčená opatření splňovat kritéria selektivity, ovlivnění obchodu a narušení hospodářské soutěže.

46. Na úvod bych rád podotkl, že k posouzení toho, zda je splněno kritérium *selektivity*, je třeba určit, zda v rámci daného zákonného režimu (tzv. „referenční rámec“) má státní opatření takové účinky, že zvýhodňuje určité podniky nebo výrobu určitého zboží ve srovnání s jinými podniky, které se nacházejí ve srovnatelné faktické a právní situaci s ohledem na cíl sledovaný předmětným opatřením²⁶. Naproti tomu platí, že obecná opatření použitelná bez rozdílu na všechny hospodářské subjekty v členském státě a poskytující výhodu, která je k dispozici každému, kdo splňuje podmínky těchto opatření, nejsou selektivní, a tudíž nespádají do oblasti působnosti čl. 107 odst. 1 SFEU²⁷.

47. Pokud jde o *ovlivnění obchodu*, je potřeba mít na paměti, že pro účely klasifikace vnitrostátního opatření jako státní podpory není nezbytné dojít k závěru, že daná podpora skutečně obchod mezi členskými státy ovlivňuje; postačí pouze přezkoumat, zda je tato podpora způsobilá tento obchod ovlivnit. Ovlivnění obchodu mezi členskými státy nicméně nemůže být čistě hypotetické či předpokládané. Je proto nutno určit, zda a případně jakým způsobem je předmětné opatření způsobilé svými předvídatelnými důsledky ovlivnit obchod mezi členskými státy. Zejména platí, že pokud podpora poskytnutá členským státem posiluje postavení určitého podniku vůči ostatním podnikům, které soutěží v rámci obchodu uvnitř Společenství, je nutno mít za to, že tento obchod je dotčenou podporou ovlivněn. V této souvislosti není nezbytné, aby se podniky, jimž je podpora určena, samy na obchodu uvnitř Společenství podílely. Pokud členský stát podnikům poskytne podporu, může zůstat vnitrostátní činnost zachována nebo může vzrůst s tím důsledkem, že se sníží vyhlídky podniků usazených v jiných členských státech na proniknutí na trh tohoto členského státu²⁸.

48. Konečně, pokud jde o podmínku týkající se narušení hospodářské soutěže, je potřeba zdůraznit, že podle ustálené judikatury platí, že podpory, které směřují k osvobození podniku od nákladů, které by obvykle musel vynaložit v rámci svého běžného hospodaření nebo běžných činností, narušují podmínky hospodářské soutěže²⁹.

49. Problematikou obsaženou ve třetí předběžné otázce se budu zabývat na pozadí těchto skutečností.

26 – V tomto směru viz rozsudek ze dne 8. listopadu 2001, *Adria-Wien Pipeline a Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke*, C-143/99, EU:C:2001:598, bod 41. Viz též rozsudky ze dne 6. září 2006, *Portugalsko v. Komise*, C-88/03, EU:C:2006:511, bod 54, a ze dne 15. listopadu 2011, *Komise a Španělsko v. Government of Gibraltar a Spojené království*, C-106/09 P a C-107/09 P, EU:C:2011:732, bod 75.

27 – V tomto směru viz rozsudky ze dne 18. července 2013, P, C-6/12, EU:C:2013:525, bod 18; ze dne 9. října 2014, *Ministerio de Defensa a Navantia*, C-522/13, EU:C:2014:2262, bod 23; a ze dne 21. prosince 2016, *Komise v. World Duty Free Group a další*, C-20/15 P a C-21/15 P, EU:C:2016:981, body 56 a 59.

28 – V tomto směru viz rozsudky ze dne 18. května 2017, *Fondul Proprietatea*, C-150/16, EU:C:2017:388, body 29 až 32 a citovaná judikatura, a ze dne 14. ledna 2015, *Eventech*, C-518/13, EU:C:2015:9, body 66 až 68 a citovaná judikatura.

29 – Viz rozsudek ze dne 25. července 2018, *Komise v. Španělsko a další*, C-128/16 P, EU:C:2018:591, bod 84 a citovaná judikatura.

1. Selektivita

50. Zprvce se *prima facie* jeví, že podpora poskytovaná podnikům, které jsou pověřeny zajišťováním bezpečnosti dodávek elektrické energie po stanovenou dobu, podpora určená ke kompenzaci ztrát skutečně utrpěných podniky, jako jsou developři solárních fotovoltaických elektráren, a podpora poskytovaná provozovatelům elektrizačních soustav s cílem nahradit skutečné ztráty, které jim vzniknou při plnění povinnosti nakupovat elektřinu za pevnou cenu od výrobců elektřiny poskytujících SVZ a tuto elektřinu vyrovnávat, jsou opatřeními, která přinášejí prospěch pouze podnikům působícím v určitém odvětví nebo poskytujícím určitý specifický druh služeb.

51. Domnívám se, že cílem těchto opatření je osvobodit podniky-beneficienty od určitých nákladů, které by jinak musely vynaložit samy. Sám předkládající soud ve své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce uvádí jako „nespornou“ skutečnost, že řada opatření v rámci režimu SVZ zaručuje podnikům-beneficietům určitý zisk bez jakéhokoli rizika.

52. Je pravda, že ve věci Asteris Soudní dvůr rozhodl, že náhrada škody, jejíž zaplacení podnikům může být vnitrostátním orgánům nařízeno za účelem náhrady škody, kterou uvedené orgány těmto podnikům způsobily, nepředstavuje podporu ve smyslu (nynějšího) čl. 107 odst. 1 SFEU³⁰. V tomto případě však Soudní dvůr odkazoval na částky, které byly nebo měly být zaplacený v kontextu mimosmluvní odpovědnosti členského státu. Důvod je zřejmý: částka, jejímž účelem je pouze nahradit určité osobě škodu utrpěnou z důvodu civilního nebo správního deliktu, kterého se dopustil státní orgán, nezakládá *stricto sensu* žádnou hospodářskou výhodu pro tuto osobu ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU.

53. Tato judikatura však v projednávané věci relevantní není. Dle mého názoru nikdo netvrdí, že ztráty, které dotčená státní opatření kompenzují, jsou důsledkem jakéhokoli protiprávního jednání orgánů veřejné moci. Těmito ztrátami jsou pouze náklady vzniklé dotčeným podnikům v souvislosti s jejich hospodářskými činnostmi.

54. V této souvislosti dodávám, že není relevantní, zda rozhodnutí osob, jimž jsou daná opatření určena, týkající se investic nebo zakázek byla vyvolána nebo motivována příslibem veřejné podpory ze strany těchto orgánů. Skutečnost, že některé hospodářské subjekty by byly učinily jiná obchodní rozhodnutí, pokud by dotčených opatření nebylo, nic nemění na povaze těchto opatření jako podpory. Většina režimů podpory má právě tento cíl: podporovat určitou konkrétní hospodářskou činnost, kterou tyto orgány považují za činnost ve veřejném zájmu. Příčiny a cíle veřejného zásahu nicméně nejsou dle čl. 107 odst. 1 SFEU nijak relevantní: toto ustanovení definuje opatření jako podporu pouze ve vztahu k jejich vlivu na jednotný trh³¹.

55. Konečně, pokud jde o posouzení selektivity forem podpory poskytované podnikům, které provádějí projekt strategického významu, jako je například NordBalt, je analýza složitější.

56. Na úvod je potřeba si uvědomit, že finanční podpora pro infrastruktury výstavby určené pro obecné užití (na rozdíl od zvláštního účelu), která nepřináší výhody žádnému konkrétnímu uživateli, je obecně považována za podporu, která není selektivní ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU³². To dle mého názoru nejspíše platí pro infrastruktury propojující elektrizační soustavy Litvy a Švédska.

30 – Rozsudek ze dne 27. září 1988, Asteris a další, 106/87 až 120/87, EU:C:1988:457, bod 24.

31 – V tomto směru viz rozsudek ze dne 2. července 1974, Itálie v. Komise, 173/73, EU:C:1974:71, bod 13.

32 – Viz např. Hancher, L., Ottervanger, T., Slot, P. J., EU State aids, 4. vyd., Sweet & Maxwell, 2012, s. 91.

57. Neznamená to však, že finanční podpora poskytnutá podniku, který tuto infrastrukturu buduje, nepředstavuje státní podporu ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU. Pochopitelně, pokud by litevské orgány pouze nakupovaly službu (výstavbu určitých infrastruktur) od určitého podniku z množství ostatních, které se na trhu vyskytují a jsou způsobilé tuto službu poskytovat, pak by existence podpory závisela především na ceně a podmínkách sjednaných pro danou zakázku, s přihlédnutím k postupu, jímž byl poskytovatel vybrán. Při této analýze by jako vodítko sloužila zavedená zásada soukromého subjektu v tržním hospodářství (dále jen „zásada soukromého subjektu v tržním hospodářství“)³³.

58. Z informací obsažených ve spise však dovozují, že projekt NordBalt byl označen za projekt strategického významu a potřebné stavební práce byly *zákonem vyhrazeny* určitému konkrétnímu podniku (LITGRID AB). Projekt tohoto druhu – vzhledem k jeho velikosti, nákladům a významu – koneckonců standardně spadá do rámce odpovědnosti státu. Není neobvyklé, že orgány veřejné moci pověřují budováním důležitých infrastruktur společnosti zřízené podle soukromého práva, jejichž akcionáři jsou ale právě tyto orgány³⁴. Mám za to, že hlavní otázka může být spíše otázkou týkající se zadávání veřejných zakázek státem. Pokud však jde o jiné skutkové aspekty dotčených opatření, která jsou předmětem původního řízení, Soudní dvůr nemá k dispozici údaje nezbytné pro konečné rozhodnutí dle čl. 107 odst. 1 SFEU.

2. Ovlivnění obchodu mezi členskými státy

59. Ve věci Fondul Proprietatea³⁵ měl Soudní dvůr posoudit možnou povahu opatření, které bylo přijato za účelem podpory podniku působícího v odvětví elektroenergetiky, jako podpory. Soudní dvůr v tomto ohledu zdůraznil, že okolnost, že takové hospodářské odvětví, jako je odvětví energetiky, bylo předmětem liberalizace na úrovni EU, může sloužit k určení, že státní opatření, které je údajně podporou, je způsobilé ovlivnit obchod mezi členskými státy ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU. Soudní dvůr konstatoval, že z důvodu této liberalizace je elektrická energie předmětem přeshraničního obchodu. Soudní dvůr proto shledal, že s výhradou ověření, které musí provést vnitrostátní soud, opatření přijaté rumunskými orgány s cílem poskytnout podporu podniku působícímu v odvětví elektroenergetiky splňuje požadavek „ovlivnění obchodu“.

60. Neshledávám žádný objektivní důvod, proč bychom se v projednávané věci měli odchýlit od závěru Soudního dvora v rozsudku Fondul Proprietatea.

61. Skutečnost, že podniky, jimž jsou daná opatření určena, nesmí působit v zahraničí, je bez jakéhokoli významu. Posílením místních provozovatelů mohou totiž dotčená opatření bránit zahraničním podnikům v přístupu na litevský trh s energií. Odlišná situace ovšem může nastat, pokud jde o podporu poskytovanou podniku pověřenému prováděním projektu strategického významu, jako je NordBalt, jak bylo vysvětleno v bodě 58 výše.

3. Narušení hospodářské soutěže

62. Pokud jde konečně o podmínku týkající se narušení hospodářské soutěže, patrně postačí opětovný odkaz na nedávný rozsudek ve věci Fondul Proprietatea³⁶.

33 – Viz např. rozsudky ze dne 2. září 2010, Komise v. Scott, C-290/07 P, EU:C:2010:480, bod 68 a citovaná judikatura; a ze dne 5. června 2012, Komise v. EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, bod 78 a citovaná judikatura. Viz též stanovisko generálního advokáta A. Tizzano ve spojených věcech P & O European Ferries (Vizcaya) a Diputación Foral de Vizcaya v. Komise, C-442/03 P a C-471/03 P, EU:C:2006:91, body 86 až 88.

34 – Srov. Quigley, C., European State Aid Law and Policy, 3. vyd., 2015, Hart, s. 75.

35 – Rozsudek ze dne 18. května 2017, Fondul Proprietatea, C-150/16, EU:C:2017:388, body 34 až 38.

36 – Rozsudek ze dne 18. května 2017, Fondul Proprietatea, C-150/16, EU:C:2017:388, body 33 až 35.

63. V daném případě Soudní dvůr v souladu s ustálenou judikaturou konstatoval, že dotčené opatření podpory je v zásadě způsobilé narušit hospodářskou soutěž na trhu s elektrickou energií. Soudní dvůr uvedl, že okolnost, že hospodářské odvětví, jako je odvětví energetiky, bylo předmětem liberalizace na úrovni EU, může sloužit k určení, že předmětná podpora má skutečný nebo potenciální vliv na hospodářskou soutěž a ovlivňuje obchod mezi členskými státy.

64. Mám za to, že tyto úvahy platí stejně i v kontextu tohoto řízení. Nepřesvědčil mě totiž argument uplatněný litevskou vládou, podle něhož byl litevský trh s elektrickou energií v roce 2014 ještě stále poměrně izolovaný. Ve své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce předkládající soud sám zdůrazňuje, že v rozhodném období byla litevská elektroenergetická síť napojena na síť jiných členských států (např. Estonska) a na trhu probíhala čilá hospodářská soutěž. V každém případě platí, že opatření veřejné podpory, která zvýhodňují již zavedené subjekty, mohou na trhu, který se postupně otevírá zahraniční konkurenci, působit dlouhotrvajícím rušivým vlivem.

65. Podniky působící v odvětví výroby elektřiny nebo rozvoje projektů solárních fotovoltaických elektráren se sídlem v Litvě pochopitelně soutěží s obdobnými podniky se sídlem v jiných členských státech. Jinak tomu ale může být ve vztahu k podnikům pověřeným projekty strategického významu typu NordBalt, a to z důvodů uvedených v bodech 58 a 61 výše.

66. Závěrem navrhuji, aby Soudní dvůr na třetí a pátou předběžnou otázku odpověděl následovně.

67. Zaprvé opatření, z nichž mají prospěch pouze podniky, které působí v určitém konkrétním odvětví nebo poskytují konkrétní typ služby, spočívající v osvobození těchto podniků od určitých nákladů, které by jinak musely vynaložit, jsou ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU selektivní. Zadruhé opatření podpory pro podniky působící v takovém hospodářském odvětví, jako je odvětví energetiky, které bylo předmětem liberalizace na úrovni EU, jsou v zásadě způsobilá ovlivnit obchod mezi členskými státy a narušit hospodářskou soutěž ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU. Zatřetí přísluší předkládajícímu soudu, aby s konečnou platností rozhodl, zda jsou tyto podmínky ve vztahu k dotčeným opatřením splněny.

F. Čtvrtá otázka

68. Konečně, ve čtvrté otázce se předkládající soud táže, zda má být čl. 107 odst. 1 SFEU použitý ve spojení s čl. 106 odst. 2 SFEU vykládán v tom smyslu, že za takových okolností, jako jsou okolnosti v projednávané věci, má být režim SVZ považován za režim splňující kritéria stanovená v bodech 88 až 93 rozsudku ve věci Altmark.

69. V tomto rozsudku Soudní dvůr objasnil, kdy podniky, které plní povinnosti veřejné služby (dále jen „povinnosti veřejné služby“), nepožívají skutečné finanční výhody z vyrovnání přijímaného coby úplata za plnění těchto povinností, a nejsou proto ve výhodnějším konkurenčním postavení než jejich konkurenti. Pro tyto účely určil Soudní dvůr čtyři kumulativní podmínky (dále jen „kritéria Altmark“), které v případě, že jsou splněny, zajistí, aby vyrovnání za plnění povinností veřejné služby nezakládalo státní podporu ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU³⁷.

37 – Body 89 až 93 rozsudku. Tyto podmínky jsou následující: zaprvé podnik, který je příjemcem vyrovnání, musí být skutečně pověřen plněním povinností veřejné služby a tyto povinnosti musí být jasně definovány. Zadruhé parametry, na jejichž základě je vyrovnání vypočteno, musí být předem stanoveny objektivním a transparentním způsobem, aby se zabránilo tomu, že toto vyrovnání přinese hospodářské zvýhodnění, jež může upřednostnit podnik-příjemce ve vztahu ke konkurenčním podnikům. Zatřetí vyplacené vyrovnání nemůže přesahovat meze toho, co je nezbytné k pokrytí všech nebo částí nákladů vynaložených k plnění povinností veřejné služby se zohledněním příjmů, které se k nim vztahují, jakož i zisku, který je přiměřený k plnění těchto povinností. Začtvrté vyrovnání musí být určeno na základě analýzy nákladů, které by průměrný podnik, správně řízený a přiměřeně vybavený potřebnými prostředky k tomu, aby mohl uspokojit nezbytné požadavky veřejné služby, vynaložil při plnění těchto povinností se zohledněním příjmů, které se k nim vztahují, jakož i zisku, který je přiměřený k plnění těchto povinností.

70. Jak ale bylo již mnohokrát konstatováno, kritéria Altmark je vzhledem k jejich přísnosti obtížné splnit³⁸. Je proto důležité v této souvislosti zdůraznit, že i opatření, které tato kritéria nesplňuje, může být dle čl. 106 odst. 2 SFEU odůvodněné. A jak Soudní dvůr jednoznačně konstatoval ve věci Viasat, kritéria Altmark nejsou nikterak relevantní při posuzování toho, zda je opatření podpory přiznané poskytovateli služeb obecného hospodářského zájmu *slučitelné* s vnitřním trhem³⁹.

71. Předběžná otázka položená vnitrostátním soudem se však v zásadě týká všech čtyř kritérií Altmark. Argumenty rozvinuté v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce se nicméně zaměřují především na první z těchto kritérií. Pokud jde o zbylá tři kritéria, předkládající soud pouze stručně vysvětlil, proč jsou podle jeho názoru tato kritéria splněna ve vztahu ke každému z dotčených opatření. Jak je však vysvětleno v bodech 16 a 17 výše, bude příslušet předkládajícímu soudu, aby o těchto otázkách rozhodl, a to nejen vzhledem k rozdělení práce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy stanovenému ve Smlouvách, ale také proto, že informace ve spise jsou nedostatečné k tomu, aby Soudní dvůr mohl potvrdit či vyvrátit posouzení provedené vnitrostátním soudem.

72. Na tomto základě a s cílem pomoci předkládajícímu soudu v maximálním možném rozsahu si dovoluji formulovat následující postřehy.

1. První kritérium Altmark

73. První z kritérií Altmark vyžaduje posouzení toho, zda podnik, který je příjemcem vyrovnání, je skutečně pověřen plněním povinností veřejné služby a zda jsou tyto povinnosti jasně definovány. Toto kritérium proto sestává z několika, byť neoddělitelně propojených, aspektů, které v podstatě vyžadují posouzení toho, zda: i) orgány veřejné moci postupovaly v souladu s právními předpisy, když dodávku určitých služeb označily za „služby obecného hospodářského zájmu“ ve smyslu článku 14 a čl. 106 odst. 2 SFEU, ii) určitý konkrétní podnik (nebo více takových podniků) byl pověřen úkolem plnit povinnosti veřejné služby v souvislosti s dodávkou těchto služeb a iii) tyto povinnosti veřejné služby jsou jasně definovány.

74. V tomto ohledu musím nejprve poznamenat, že podle ustálené judikatury mají členské státy široký prostor pro uvážení při vymezení toho, co považují za služby obecného hospodářského zájmu; definování těchto služeb členským státem lze proto zpochybnit pouze v případě zjevného pochybení⁴⁰. To potvrzuje i článek 1 Protokolu (č. 26) o službách obecného zájmu, podle něhož společné hodnoty Unie ve vztahu ke službám obecného hospodářského zájmu zahrnují zejména „zásadní úlohu a široké rozhodovací pravomoci celostátních, regionálních a místních orgánů při poskytování, pořizování a organizování služeb obecného hospodářského zájmu, aby tyto služby co nejlépe odpovídaly potřebám uživatelů“⁴¹.

75. Široké rozhodovací pravomoci však nejsou totéž co *neomezené* rozhodovací pravomoci. Smlouvy prostor pro uvážení členských států určitým způsobem omezují, tak aby společná pravidla nebyla snadno obcházena či nepozbývala z velké části účinnosti. Pokud jde o unijní pravidla hospodářské soutěže, čl. 106 odst. 2 SFEU služby obecného hospodářského zájmu těmto pravidlům podřizuje, „pokud uplatnění těchto pravidel nebrání právně nebo fakticky plnění zvláštních úkolů, které jim byly svěřeny“, a pokud „rozvoj obchodu [není] dotčen v míře, která by byla v rozporu se zájmem Unie“.

38 – Viz, s dalšími odkazy, mé stanovisko ve věci Viasat Broadcasting UK v. Komise, C-660/15 P, EU:C:2016:854, bod 29.

39 – Rozsudek ze dne 8. března 2017, Viasat Broadcasting UK v. Komise, C-660/15 P, EU:C:2017:178, bod 35.

40 – V tomto směru viz rozsudek ze dne 20. prosince 2017, Comunidad Autónoma del País Vasco a další v. Komise, C-66/16 P až C-69/16 P, EU:C:2017:999, body 69 a 70 a citovaná judikatura.

41 – Kurzivou zvýraznil autor stanoviska.

76. Ve světle těchto ustanovení a s přihlédnutím k takovým obecným právním zásadám, jako je zásada loajální spolupráce a zásada proporcionality, se i já domnívám, že posuzovací pravomoc členských států při definování toho, co považují za služby obecného hospodářského zájmu, nelze „vykonávat svévolně pouze s cílem vyjmout určité [hospodářské] odvětví z použití pravidel hospodářské soutěže“⁴². Bez ohledu na cíle sledované vnitrostátními orgány považují za zjevné, že ne každá služba může být označena za službu obecného hospodářského zájmu: služby obecného hospodářského zájmu musí „vykazovat zvláštní charakteristiky“ ve srovnání s jinými službami obvykle poskytovanými na trhu⁴³.

77. Tyto charakteristiky se v první řadě týkají *povahy* poskytované služby. Zejména platí, že příslušné orgány musí mít oprávněné důvody se domnívat, že bez veřejného zásahu by dotčená služba patrně nebyla poskytována na úrovni považované za nejvhodnější, nebo by dokonce nebyla poskytována vůbec⁴⁴. Veřejný zásah tedy musí mít za cíl uspokojení skutečné potřeby zajištění určité konkrétní služby ve společnosti, která není (a v dohledné době by ani nebyla) odpovídajícím způsobem uspokojena podniky, jež provozují činnost za běžných tržních podmínek⁴⁵. V této souvislosti si dovoluji zdůraznit, že směrnice 2009/72/ES o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou⁴⁶ stanoví zejména v čl. 3 odst. 2, že členské státy mohou uložit z důvodů obecného hospodářského zájmu podnikům působícím v elektroenergetice povinnost veřejné služby, které se mohou týkat různorodých činností uvedených v tomto ustanovení.

78. Tyto zvláštní charakteristiky služeb obecného hospodářského zájmu se dále týkají *způsobu*, jakým je služba poskytována. Zejména musí být tato služba poskytována do určité míry univerzálně a závazně⁴⁷. Univerzálně znamená, že tato služba musí být poskytována, alespoň potenciálně, všem osobám, které o to případně požádají. Závazně znamená, že musí existovat povinnost tuto službu poskytovat, přičemž pouhé oprávnění k poskytování dané služby k tomuto účelu nestačí. Navíc platí, že pokud je služba poskytována v podstatě nepřetržitě, při dodržení jednotných a transparentních podmínek a za dostupné sazby, mohou být i tato kritéria relevantní pro určení, zda je tato služba skutečně poskytována v obecném zájmu⁴⁸.

79. Závěrem k tomuto bodu uvádím, že aby byla služba oprávněně označena za službu obecného hospodářského zájmu, musí být splněny dvě hlavní podmínky: na jedné straně musí existovat objektivní důvody, proč vnitrostátní orgány považují veřejný zásah za nezbytný pro zajištění poskytování této služby, a na druhé straně musí být tato služba poskytována univerzálně a závazně. Splnění těchto podmínek může být samozřejmě v závislosti na okolnostech předmětem přezkumu vnitrostátními soudy⁴⁹ nebo unijními soudy⁵⁰, i když – s ohledem na širokou posuzovací pravomoc vnitrostátních orgánů – pouze co do zjevné nesprávnosti posouzení⁵¹.

42 – Stanovisko generálního advokáta M. Watheleta ve věci Comunidad Autónoma del País Vasco a další v. Komise, C-66/16 P až C-69/16 P, C-70/16 P a C-81/16 P, EU:C:2017:654, bod 48.

43 – V tomto směru viz rozsudky ze dne 10. prosince 1991, *Merci convenzionali Porto di Genova*, C-179/90, EU:C:1991:464, bod 27; ze dne 17. července 1997, *GT-Link*, C-242/95, EU:C:1997:376, bod 53; a ze dne 18. června 1998, *Corsica Ferries France*, C-266/96, EU:C:1998:306, bod 45.

44 – V tomto směru viz stanovisko generální advokátky E. Sharpston ve věci *Farrell*, C-413/15, EU:C:2017:492, bod 90, a rozsudek ze dne 16. září 2013, *Colt Télécommunications France v. Komise*, T-79/10, EU:T:2013:463, bod 154.

45 – V tomto směru viz rozsudky ze dne 7. listopadu 2018, *Komise v. Maďarsko*, C-171/17, EU:C:2018:881, body 56 a 57, a ze dne 1. března 2017, *SNCM v. Komise*, T-454/13, EU:T:2017:134, body 133, 134, 172 a 173.

46 – Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 13. července 2009 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a o zrušení směrnice 2003/54/ES (Úř. věst. 2009, L 211, s. 55).

47 – Viz stanovisko generálního advokáta M. Szpunara ve věci *Hiebler*, C-293/14, EU:C:2015:472, bod 61, a rozsudek ze dne 12. února 2008, *BUPA a další v. Komise*, T-289/03, EU:T:2008:29, bod 172.

48 – Viz stanovisko generálního advokáta D. Ruiz-Jaraba Colomera ve věci *Federutility a další*, C-265/08, EU:C:2009:640, body 54 a 55.

49 – V případě potřeby poskytne vnitrostátním soudům součinnost Soudní dvůr, jemuž je věc předložena na základě článku 267 SFEU.

50 – V případě žaloby na zrušení rozhodnutí Komise, která zaujala stanovisko k této záležitosti.

51 – Rozsudek ze dne 20. prosince 2017, *Comunidad Autónoma del País Vasco a další v. Komise*, C-66/16 P až C-69/16 P, EU:C:2017:999, bod 70 a citovaná judikatura.

80. Zadrugé je potřeba mít na paměti, že sama skutečnost, že je určitá služba ve vnitrostátním právu označena jako služba obecného zájmu, neznamená, že každý subjekt, který ji poskytuje, je pověřen plněním jasně definovaných povinností veřejné služby ve smyslu judikatury ve věci Altmark⁵². Plnění povinností veřejné služby musí být svěřeno jednomu nebo několika konkrétním podnikům aktem (či souborem aktů) vydaným orgánem veřejné moci. Tento akt může mít různé podoby: obvykle se jedná o úkon povahy veřejnoprávního aktu (například legislativního, regulačního nebo správního)⁵³, byť jasné pověření plněním povinností veřejné služby může za určitých okolností rovněž vyplývat ze smlouvy⁵⁴. Bez ohledu na povahu tohoto aktu však dané pověření musí být jasné a jednoznačné: tento akt by měl dostatečně přesně definovat povahu, dobu trvání a rozsah dotčených povinností veřejné služby⁵⁵.

81. I tyto aspekty mohou samozřejmě v případě sporu podléhat soudnímu přezkumu vykonávanému příslušnými vnitrostátními soudy nebo unijními soudy. Pokud jsou však tyto aspekty technické nebo skutkové povahy, neomezuje se výkon soudního přezkumu na marginální standard přezkumu⁵⁶.

82. Jde-li o použití výše uvedených zásad na projednávaný případ, rád bych uvedl následující dvě poznámky.

83. Zprvce mohou existovat hospodářské činnosti, jejichž podporu prostřednictvím přímé finanční pomoci nebo prostřednictvím jiných podpurných opatření může stát považovat za rozumnou (například výroba zelené energie nebo rozvoj technologií šetrných k životnímu prostředí), které však nezahrnují poskytování služeb ve smyslu judikatury ve věci Altmark. Typický scénář odpovídající rozsudku ve věci Altmark je takový, kdy má jeden nebo více podniků (poskytovatelů služeb obecného hospodářského zájmu) ze zákona povinnost plnit určité povinnosti veřejné služby v rámci poskytování služeb potenciálně velkému počtu příjemců. Příjemci musí obvykle za získané služby platit poplatek, který však může být menší, než je obvyklá (nebo hypotetická) tržní sazba, a to díky vyrovnání, které stát poskytovatelům služeb obecného hospodářského zájmu přiznává. Zásady formulované v rozsudku ve věci Altmark nelze snadno aplikovat na situaci, kdy přísně vzato neprobíhají žádné hospodářské transakce zahrnující poskytování služeb. Pochybuji například o tom, že všechny činnosti označené jako SVZ v rámci režimu SVZ (například pouhá výstavba veřejné infrastruktury nebo vývoj projektů solárních fotovoltaických elektráren) lze považovat za *poskytování služeb* ve smyslu judikatury ve věci Altmark.

84. Zadrugé mohou existovat hospodářské činnosti, které sice zahrnují i skutečné poskytování služeb, ale jsou podniky prováděny dobrovolně, bez zvláštního pověření ze strany státu. Jak uvedl generální advokát M. Szpunar ve věci Renerga, která se týkala slučitelnosti některých aspektů vnitrostátních právních předpisů dotčených v projednávaném případě s unijním právem, pouhá skutečnost, že určitá činnost je výslovně a v souladu s předpisy označena za „službu obecného hospodářského zájmu“, pro účely aplikace judikatury ve věci Altmark nestačí⁵⁷. Musí zde rovněž existovat akt veřejné moci, který jeden nebo několik konkrétních podniků pověřuje úkolem dotčené služby s *určitou mírou univerzality a závaznosti*⁵⁸ poskytovat. Pokud jde o věc projednávanou v původním řízení, není jasné, zda jsou v rámci režimu SVZ všechny podniky označené jako poskytovatelé SVZ skutečně vázány povinnostmi veřejné služby ve smyslu unijního práva⁵⁹.

52 – Tamtéž, bod 100, potvrzující analýzu Tribunálu.

53 – V tomto směru viz rozsudek ze dne 23. října 1997, Komise v. Francie, C-159/94, EU:C:1997:501, bod 66.

54 – Srov. sdělení Komise o použití pravidel Evropské unie v oblasti státní podpory na vyrovnávací platbu udělenou za poskytování služeb obecného hospodářského zájmu (Úř. věst. 2012, C 8, s. 4), bod 52.

55 – Rozsudek ze dne 20. prosince 2017, Comunidad Autónoma del País Vasco a další v. Komise, C-66/16 P až C-69/16 P, EU:C:2017:999, bod 73.

56 – V tomto směru viz stanovisko generálního advokáta M. Watheleta ve věci Comunidad Autónoma del País Vasco a další v. Komise, C-66/16 P až C-69/16 P, C-70/16 P a C-81/16 P, EU:C:2017:654, bod 112.

57 – Viz stanovisko generálního advokáta M. Szpunara ve věci Renerga, C-238/17, EU:C:2018:571, body 28 až 34.

58 – Pokud jde o důležitost závaznosti služby obecného hospodářského zájmu, viz obecně de Hautecloque, A., Salerno, F. M., Suci, S., „Services of General Economic Interest“, in Hancher, L., de Hautecloque, A., Salerno, F. M. (eds.), State Aid and the Energy Sector, Hart, 2018, s. 275 až 277.

59 – V tomto směru viz rozsudek ze dne 14. listopadu 2018, Renerga, C-238/17, EU:C:2018:905, body 19 až 29.

85. Je-li tomu tak, může být otázka, zda se ve vztazích mezi státem a dotčenými podniky skrývá nějaká forma podpory relevantní dle čl. 107 odst. 1 SFEU, zodpovězena pouze mimo rámec paradigmatu stanoveného ve věci Altmark. Je možná užitečné opětovně zdůraznit, že rozhodnutí ve věci Altmark se týká pouze podniků, které *plní povinnosti veřejné služby*. Veřejná opatření, která nespádají do působnosti judikatury Altmark, je proto potřeba přezkoumat ve světle zásady soukromého subjektu v tržním hospodářství, jak je zmíněna v bodě 57 výše.

2. Druhé a třetí kritérium Altmark

86. Druhé kritérium Altmark se týká parametrů, na jejichž základě je vyrovnání vypočteno: tyto parametry musí být předem stanoveny objektivním a transparentním způsobem, aby se zabránilo tomu, že toto vyrovnání přinese hospodářské zvýhodnění, jež může upřednostnit podnik-příjemce ve vztahu ke konkurenčním podnikům.

87. Následně podle třetího kritéria Altmark nemůže vyplacené vyrovnání přesahovat meze toho, co je nezbytné k pokrytí všech nebo části nákladů vynaložených k plnění povinností veřejné služby se zohledněním příjmů, které se k nim vztahují, jakož i zisku, který je přiměřený k plnění těchto povinností.

88. Tato dvě komplementární kritéria sledují stejný cíl: zajistit, aby podnikům pověřeným plněním povinností veřejné služby nebylo vyplaceno nadměrné vyrovnání.

89. Podle předkládajícího soudu jsou ve vztahu k dotčeným opatřením splněna obě tato kritéria. Dle jeho názoru obsahují dotčené vnitrostátní právní předpisy konkrétní pravidla týkající se podmínek, za kterých vyrovnání náleží, výše náležejícího vyrovnání, nebo postupů pro výpočet této částky, jakož i mechanismu určeného ke kontrole využívání převedených peněžních prostředků. Pokud jde o částky náležející coby vyrovnání, obsahují právní předpisy pravidla, jejichž účelem je zajistit, aby byly zohledňovány pouze nezbytné investice, náklady na poskytování služeb a „mírný zisk“.

90. Jak je však vysvětleno v bodě 71 výše, Soudnímu dvoru nepřísluší, aby toto posouzení potvrdil nebo odmítl. Je na předkládajícím soudu, aby ověřil existenci dostatečně jasného a komplexního souboru právních předpisů, který zajišťuje, aby poskytovatelům těchto služeb nebylo vypláceno nadměrné vyrovnání a jakékoli případné pochybení v tomto ohledu bylo urychleně a účinně napraveno.

3. Čtvrté kritérium Altmark

91. Podle čtvrtého kritéria Altmark platí, že není-li podnik, který má plnit povinnosti veřejné služby, vybrán v rámci zadávacího řízení, vyrovnání musí být určeno na základě analýzy nákladů, které by průměrný podnik, správně řízený a přiměřeně vybavený potřebnými prostředky k tomu, aby mohl uspokojit nezbytné požadavky veřejné služby, vynaložil při plnění těchto povinností se zohledněním příjmů, které se k nim vztahují, jakož i zisku, který je přiměřený k plnění těchto povinností.

92. Ze čtyř kritérií Altmark je toto kritérium možná nejobtížněji prověřitelné.

93. Podle předkládajícího soudu se jeví, že i tato podmínka je ve vztahu k dotčeným opatřením splněna. Zaprvé soud uvádí, že poskytovatelé SVZ týkajících se výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie jsou vybíráni v rámci nabídkového řízení na základě ceny, která je nejnižší nabídkovou cenou, ale nikoli vyšší, než je cena stanovená NKKEC, která také určuje pevnou sazbu pro všechny ostatní výrobce elektřiny z obnovitelných zdrojů energie. Co se týče podpory pro zařízení kombinované výroby tepla a elektřiny, vnitrostátní soud uvádí, že je poskytována všem elektrárnám, které dodávají vyrobenou tepelnou energii soustavám dálkového vytápění, splňují příslušné požadavky včetně efektivity a podaly žádost, a má za to, že tato zařízení kombinované výroby tepla a elektřiny, která nejsou zapojena do dotčené kogenerace, nebo elektrárny, které nejsou schopny efektivní

kogeneraci zajistit, nemohou být hodnoceny stejným způsobem. Také zdůrazňuje, že opatření v rámci dotčeného režimu SVZ se použije na ta zařízení kombinované výroby tepla a elektřiny, jejichž hlavním úkolem je zejména dodávat tepelnou energii obyvatelstvu, přičemž podpora je poskytována pouze za elektřinu vyrobenou během otopného období.

94. Pokud jde o provádění projektu NordBalt, předkládající soud zdůrazňuje, že takovýto projekt je financován na základě pravdivých a skutečných nákladů, které v zásadě vznikají při placení za zboží a služby zakoupené v rámci zadávacího řízení. Náklady, které nepřevyšují náklady skutečně vynaložené a odpovídají průměrným tržním cenám, jsou také předmětem vyrovnání určeného developerům solárních elektráren a výše uvedeným provozovatelům elektrizačních soustav.

95. Stejně jako v případě druhého a třetího kritéria Altmark se domnívám, že ani v tomto bodě neexistuje ve spise nic, co by zpochybňovalo předběžné posouzení provedené předkládajícím soudem. Na druhou stranu ale Soudní dvůr nemá ani dostatek informací k tomu, aby toto posouzení potvrdil.

96. Je tedy na předkládajícím soudu, aby se ujistil, že poskytovatelé SVZ jsou vybíráni podle jednoho z uvedených dvou alternativních scénářů, které by umožnily splnění čtvrtého kritéria Altmark. Poskytovatelé SVZ mohou být vybíráni na základě zadávacího řízení – tedy v rámci dostatečně otevřené a skutečné soutěže⁶⁰ –, které umožňuje vybrat uchazeče schopného poskytovat dotčené služby za nejmenší náklady vznikající na straně společenství. Poskytovatelé SVZ mohou být rovněž vybíráni, není-li skutečného nabídkového řízení, po provedení důkladné a transparentní analýzy nákladů, které by efektivní a rentabilní podnik působící v tomto odvětví musel vynaložit na splnění svých povinností.

97. Závěrem lze říci, že odpověď na čtvrtou předběžnou otázku by dle mého názoru měla znít tak, že přísluší předkládajícímu soudu, aby určil, zda dotčená opatření v původním řízení splňují kritéria stanovená v bodech 88 až 93 rozsudku Soudního dvora ve věci Altmark. Předkládající soud by měl za tímto účelem zejména ověřit:

- existenci aktu veřejné moci, který poskytovatele SVZ pověřuje úkolem dotčené služby s určitou mírou univerzality a závaznosti poskytovat a který dostatečně přesně upravuje alespoň povahu, dobu trvání a rozsah povinností veřejné služby;
- existenci dostatečně jasného a komplexního souboru právních předpisů, který zajišťuje, aby poskytovatelům těchto služeb nebylo vypláceno nadměrné vyrovnání a jakékoli případné pochybení v tomto ohledu bylo urychleně a účinně napraveno;
- že poskytovatelé SVZ jsou vybíráni buď v rámci dostatečně otevřené a skutečné soutěže, nebo po provedení důkladné a transparentní analýzy nákladů, které by efektivní a rentabilní podnik působící v tomto odvětví musel vynaložit na splnění svých povinností.

IV. Závěry

98. Závěrem navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na předběžné otázky položené Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Nejvyšší správní soud Litvy) tak, že čl. 107 odst. 1 SFEU musí být správně vykládán tak, že:

- takové prostředky, jako jsou prostředky používané k financování litevského režimu poskytování služeb veřejného zájmu v odvětví elektroenergetiky, musí být považovány za státní prostředky;

60 – V tomto směru viz rozsudek ze dne 1. března 2017, SNCM v. Komise, T-454/13, EU:T:2017:134, bod 241.

- pokud státní opatření vyžaduje po provozovatelích elektrizačních soustav, aby nakupovali elektřinu od výrobců elektřiny za pevnou cenu a vyrovnávali elektřinu jimi vyrobenou s tím, že mimořádné náklady, které tito provozovatelé nesou, budou kompenzovány příspěvky placenými konečnými spotřebiteli, je výrobce elektřiny nutno považovat za příjemce podpory pro účely čl. 107 odst. 1 SFEU;
- opatření, z nichž mají prospěch pouze podniky, které působí v určitém odvětví nebo poskytují konkrétní typ služeb, spočívající v osvobození těchto podniků od určitých nákladů, které by jinak musely vynaložit, jsou v zásadě selektivní; opatření podpory pro podniky působící v odvětví elektroenergetiky jsou v zásadě způsobilá ovlivnit obchod mezi členskými státy a narušit hospodářskou soutěž na vnitřním trhu; přísluší předkládajícímu soudu, aby určil, zda dotčená opatření, která jsou předmětem původního řízení, tyto podmínky splňují;
- přísluší předkládajícímu soudu, aby určil, zda dotčená opatření v původním řízení splňují kritéria stanovená v bodech 88 až 93 rozsudku Soudního dvora ze dne 24. července 2003, *Altmark Trans a Regierungspräsidium Magdeburg*, C-280/00, EU:C:2003:415. Předkládající soud by měl za tímto účelem zejména ověřit:
  - existenci aktu veřejné moci, který poskytovatele služeb veřejného zájmu pověřuje úkolem dotčené služby s určitou mírou univerzality a závaznosti poskytovat a který dostatečně přesně upravuje alespoň povahu, dobu trvání a rozsah povinností veřejné služby, které mají být plněny;
  - existenci dostatečně jasného a komplexního souboru právních předpisů, který umožňuje zamezit tomu, aby bylo poskytovatelům těchto služeb vypláceno nadměrné vyrovnání, jakož i urychleně a účinně napravit jakékoli případné pochybení v tomto ohledu;
  - že poskytovatelé služby veřejného zájmu jsou vybíráni buď v rámci dostatečně otevřené a skutečné soutěže, nebo po provedení důkladné a transparentní analýzy nákladů, které by efektivní a rentabilní podnik působící v tomto odvětví musel vynaložit na splnění svých povinností veřejné služby.